

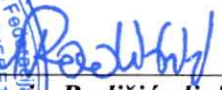
Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
OPĆINA ČITLUK
- NAČELNIK -

Broj: 02-24-632/24
Čitluk, 15. veljače 2024. godine

SMJERNICE
ZA TROGODIŠNJE PLANIRANJE RADA OPĆINE ČITLUK
ZA RAZDOBLJE 2025. - 2027. GODINE

NAČELNIK
OPĆINE ČITLUK

Marin Radišić, dipl.oec.

Sadržaj

1. Svrha Smjernica	3
1.1. Kratak opis razvojnog konteksta, uključujući izazove i rizike	3
2. Strateški smjerovi razvoja općine Čitluk	5
3. Prioriteti, mjere i strateški projekti.....	7
4. Indikativni financijski okvir za razdoblje 2025.-2027.	11
5. Pokazatelji (indikatori) strateških ciljeva	14

1. Svrha Smjernica

Izrada Smjernica za trogodišnje planiranje rada Općine Čitluk za razdoblje 2025.-2027. godine (u daljem tekstu: Smjernice) obaveza je u skladu s odredbama članka 10. Uredbe o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 74/19 i 2/21) (u daljem tekstu: Uredba). Uredbom su propisani minimalni elementi Smjernica, a iste se izrađuju svake godine za period od tri godine (1+2 po rolling sustavu) i pripremaju se u skladu sa strateškim dokumentima relevantnim za Općinu Čitluk. Uz činjenicu da predstavljaju usmjerenje za budući rad organa uprave, Smjernice služe i ostalim zainteresiranim stranama (vaninstitucionalnim akterima) kao vodilja za planiranje i implementaciju konkretnih projekata i aktivnosti u narednom trogodišnjem razdoblju.

Ove Smjernice predstavljaju osnovu za planiranje rada Općine Čitluk u naredne tri godine, kako bi se na adekvatan način uključili razvojni prioriteti definirani Integriranom Strategijom razvoja općine Čitluk za period 2019.-2027. godina, kao i drugim strateškim dokumentima relevantnim za općinu Čitluk.

Cilj Smjernica je potencirati ključne aktivnosti koje je neophodno poduzeti u narednom planskom ciklusu, a koje imaju sinergijski efekt za više oblasti društveno-ekonomskog života općine.

1.1. Kratak opis razvojnog konteksta, uključujući izazove i rizike

Općina Čitluk se nalazi u jugozapadnom području Hercegovine. Zbog položaja između kontinentalnog zaleđa na zapadu i sjeverozapadu s jedne strane i doline Neretve na istoku i jugoistoku s druge strane, općina Čitluk ima izrazito dobar zemljopisni položaj. Najviša točka općine nalazi se na planini Trtla 582 mnv, a najniža u mjestu Krućevići i iznosi 22 mnv.

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2013. godine općina ima 18.140 **stanovnika**. Socioekonomski pokazatelji po općinama u Federaciji Bosne i Hercegovine 2022. procjenjuje kako je sredinom 2022. godine na području općine Čitluk bilo 17.828 stanovnika od čega radno sposobnog stanovništva 12.215 ili u postotku 68,5%. Prema podacima popisa stanovništva, 98% stanovništva je hrvatske nacionalnosti. Ostale nacionalne skupine čine nešto više od 1% stanovništva, od čega su Bošnjaci 0,16%, Srbi 0,10%, a ostatak je nepoznat ili se ne izjašnjava.

Općina Čitluk u svom sastavu broji 21 **naseljeno mjesto** i najgušće je naseljena općina u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, kao i u cijeloj regiji Hercegovine. Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja - Socioekonomski pokazatelji po općinama u Federaciji Bosne i Hercegovine 2022., gustoća naseljenosti u općini Čitluk u 2022. godini iznosi 98,5 stanovnika na kvadratni kilometar. Najnaseljenija mjesta u općini Čitluk su središte općine, odnosno urbana jezgra općine, Međugorje, Blatnica i Veliki Ograđenik gdje stanuje cca 30% stanovnika općine Čitluk.

Gospodarstvo općine Čitluk razvijeno je i dinamično. Najvažnija gospodarska grana duži niz godina je turizam, zahvaljujući Međugorju koje je najposjećenije turističko i hodočasničko mjesto u BiH. Očekuje se kako će se i ostali turistički potencijali općine Čitluk unaprijediti, a oni o kojima nije bilo do sada riječi - pravilno vrednovati i staviti u ekonomsku funkciju upravo kroz turizam. Prema izračunu **indeksa razvijenosti** Federalnog zavoda za programiranje razvoja, općina Čitluk se ubraja u II Grupu koju većinski čine jedinice lokalne samouprave. Statistički godišnjak/ ljetopis F BiH 2023, kao godišnja publikacija Federalnog zavoda za statistiku, pokazuje kako je na području općine Čitluk na dan 31. prosinca 2022. godine registrirano 1018 **pravnih osoba**. Ukupno je zaposlenih 5067 sa prosječnom neto plaćom od 852 KM (bruto plaća iznosi 1310 KM). Najviše je zaposlenih u privatnom sektoru i to u trgovini. Struktura nezaposlenih je nepovoljna, jer je najviše nezaposlenih s nižim kvalifikacijama. Međutim, postoji mogućnost da se dodatno aktiviraju poslovne zone te da se privuku novi ulagači prvenstveno u segmentu prerađivačke industrije što bi dodatno i dugoročnije omogućilo otvaranje novih radnih mjesta. Socioekonomski pokazatelji za 2022. godinu pokazuju kako je općina Čitluk ostvarila oko 54.574.605 KM **izvoza**, dok je **uvoz** iznosio 261.880.460 KM.

Kada govorimo o **obrazovanju**, općina Čitluk u 2022. godini imala je 11 osnovnih škola i područnih jedinica s ukupno 89 odjeljenja i 136 nastavnika, dok je ukupan broj učenika iznosio 1.620. Prosječan broj učenika na 1.000 stanovnika iznosi 91. Evidentan je trend opadanja broja učenika, posebno u područnim školama. U općini je samo jedna srednja škola sa 35 odjeljenja i 83 nastavnika, dok je ukupan broj polaznika 639. Prosječan broj učenika srednjih škola na 1000 stanovnika je 36.

Dom zdravlja Čitluk jedina je javna **zdravstvena ustanova** na području općine utemeljena sa svrhom pružanja primarne zdravstvene zaštite i određenih oblika specijalističko-konzultativne zdravstvene zaštite stanovnicima općine Čitluk. Ustanova se financira sredstvima koja osigurava Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije, Općina Čitluk kao osnivač Doma zdravlja Čitluk te vlastitim sredstvima ostvarenim prodajom odnosno pružanjem usluga koje nisu obuhvaćene osnovnim paketom zdravstvenog osiguranja. Prema podacima Statističkog biltena 12/2023 Službe za zapošljavanje HNŽ Mostar, promatrano prema općinama, Čitluk ima najveći udio korisnika zdravstvene zaštite u ukupnom broju nezaposlenih i to 85,8 %.

Na području općine Čitluk nema većih zagađivača zraka. Kako bi se napravio iskorak u poslovima upravljanja otpadom, općina će trebati raditi zajedno sa JP „Broćanac“ na izgradnji sortirnice i pretovarne stanice kako bi se započeo proces selekcije otpada. Također, bit će potrebno izgraditi reciklažno dvorište, deponiju građevinskog otpada te raditi na uklanjanju postojećih divljih deponija. Po pitanju **očuvanja okoliša** općina je u zadnjih nekoliko godina radila i na utopljanju javnih objekata te je utopljeno 5 škola i dječji vrtić. Prostora za napredak još uvijek ima i u narednom razdoblju planirano je uraditi energetske preglede za još jedan dio javnih objekata kako bi krenulo u realizaciju i utopljanje dodatnog broja javnih objekata.

2. Strateški smjerovi razvoja općine Čitluk

Strategija integriranog razvoja općine Čitluk za razdoblje 2019.–2027. godine ključni je strateško-planski dokument općine, kojem je temeljni cilj poticati budući rast i razvoj zajednice. Strategija razvoja obuhvaća društvenu i gospodarsku sferu, ali i aspekte zaštite i poboljšanja okoliša i prostornog uređenja, a izrađena je kao okvir za definiranje zajedničkih ciljeva, poticanje lokalnih snaga, te kao odgovor na izazove budućeg razvoja i sveukupnog života u općini Čitluk. Kao takva, Strategija integriranog razvoja je u skladu sa strategijama i politikama na višim razinama vlasti, ali i s drugim sektorskim strategijama i zakonskim okvirima na državnoj, entitetskoj i županijskoj razini.

Vizija općine Čitluk teži dinamičnoj, uređenoj i razvijenoj općini s prepoznatljivom turističkom ponudom i razvijenim gospodarstvom, koja pruža mogućnosti kvalitetnog života i rada. Čitluk je mjesto susreta ljudi, kultura i poslovnih mogućnosti.

Strateški ciljevi predstavljaju glavne pravce dostizanja vizije i izražavaju krajnje rezultate koji se namjeravaju postići, a to su:

Strateški cilj 1: Razvijeno i konkurentno gospodarstvo

Općina Čitluk ima karakter dinamične poslovne zajednice s prepoznatljivim poslovnim zajednicama te ja kao takva privlačna poduzetnicima i investitorima. Međutim, za brži gospodarski razvitak potrebno je razvijati nove poslovne instrumente i razvijati dodatnu poduzetničku infrastrukturu kako bi se omogućilo i olakšalo privlačenje novih investicija u općinu Čitluk, te otvaranje novih poduzeća proizvodnog karaktera.

Prirodni resursi općine Čitluk nisu iskorišteni u njihovom punom potencijalu što je potrebno mijenjati kako bi se raspoloživi potencijali stavili u funkciju razvoja općine i otvorile nove mogućnosti. Ovo je posebno važno iz aspekta obogaćivanja postojeće turističke ponude i turističkog sadržaja, koristeći specifične resurse općine.

Strateški cilj 2: Unaprijeđena kvaliteta javnih usluga i povećana socijalna uključenost

Ovaj strateški cilj podrazumijeva pružanje kvalitetnijih usluga svim građanima i posjetiteljima te stvaranje uvjeta za kvalitetan društveni život. To se može ostvariti samo proaktivnim i odgovornim upravljanjem lokalnim razvojem. Poboljšanje kvaliteta života podrazumijeva stalno poboljšanje obrazovnih, socijalnih, zdravstvenih i drugih javnih usluga, ali i obogaćivanje kulturnih i sportskih sadržaja kojima se izlazi u susret prepoznatim potrebama.

U z prednje, potrebno je raditi na integriranju ranjivih skupina koje svoje osnovne potrebe ne mogu zadovoljiti vlastitim приходima i u okviru standardnih programa javnih službi. Pored postojećih mjera potrebno je uspostaviti održivu i odgovarajuću potporu u pružanju socijalnih usluga kako od strane javnih institucija, tako i od strane udruženja građana, te jačati njihove kapacitete. Poseban naglasak treba staviti na promoviranje socijalno odgovornog poslovanja.

Strateški cilj 3: Razvijene komunalne usluge uz očuvan okoliš

S obzirom da je općina Čitluk općina turističkog karaktera i trpi opterećenja od velikog broja posjetitelja i turista, kvalitetna infrastruktura kao i očuvan okoliš ključni su elementi razvoja. Ovaj strateški cilj podrazumijeva poboljšanje kvaliteta i dostupnosti komunalne infrastrukture uz maksimalnu orijentiranost na očuvanje okoliša.

3. Prioriteti, mjere i strateški projekti

Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći utjecaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora. Definirani prioriteti su grupirani pod relevantnim strateškim ciljevima (Tabela 1).

Tabela 1: Prioriteti grupirani po strateškim ciljevima

STRATEŠKI CILJ 1 RAZVIJENO I KONKURENTNO GOSPODARSTVO	PRIORITET 1.1. Diversificirana turistička ponuda općine Čitluk
	PRIORITET 1.2. Povećana konkurentnost poljoprivredne proizvodnje
	PRIORITET 1.3. Povećana ulaganja u općinu Čitluk
STRATEŠKI CILJ 2 UNAPRIJEĐENA KVALITETA JAVNIH USLUGA I POVEĆANA SOCIJALNA UKLJUČENOST	PRIORITET 2.1. Poboljšana dostupnost obrazovanja sukladno suvremenim obrazovnim standardima
	PRIORITET 2.2. Unaprijeđeni sportski i kulturni sadržaji
	PRIORITET 2.3. Poboljšana kvaliteta i dostupnost zdravstvene i socijalne zaštite
STRATEŠKI CILJ 3 RAZVIJENE KOMUNALNE USLUGE UZ OČUVAN OKOLIŠ	PRIORITET 3.1. Poboljšan sustav pružanja komunalnih i javnih usluga
	PRIORITET 3.2. Stvoreni uvjeti za sustavno upravljanje vodama i zaštita od voda
	PRIORITET 3.3. Razvijen funkcionalan sustav upravljanja otpadom, zaštitom okoliša i javnim površinama
	PRIORITET 3.4. Povećana razina energetske učinkovitosti javnih objekata i instalacija

Ključna polja i smjerovi djelovanja koji proizlaze iz *Strateškog cilja 1: Razvijeno i konkurentno gospodarstvo* su:

- **Iskoristiti turistički potencijal i diversificirati turističku ponudu**

Općina Čitluk je jedno od važnijih turističkih središta u Bosni i Hercegovini koje godišnje prihvati oko milijun posjetitelja. Međutim, turizam kao gospodarska grana još uvijek nije dovoljno iskorišten, posebice iz aspekta iskorištavanja svih turističkih potencijala i uključivanja što šireg kruga ljudi u turističke lance vrijednosti. U tom pogledu, općina Čitluk će usmjeriti svoju pozornost na diversifikaciju turističke ponude kako bi se što veći broj ljudi u općini mogao uključiti u turizam kao gospodarsku djelatnost.

- **Povećati konkurentnost poljoprivredne proizvodnje**

Poljoprivreda je jedna od značajnijih grana gospodarstva općine Čitluk, posebno uzimajući u obzir vinogradarstvo i vinarstvo kao prepoznatljivost u širem okruženju. Očigledno je da potencijali za razvoj poljoprivredne proizvodnje postoje, posebice kada se uzme u obzir mogućnost njezine integracije s turizmom. Stoga se općina Čitluk želi usmjeriti na razvoj potrebne infrastrukture za intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju, stvaranje uvjeta za razvoj konkurentne poljoprivredne proizvodnje, razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, te poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača i prijenos znanja, vještina i tehnologija.

- **Razviti poslovno okruženje za razvoj MSP i privlačenje ulaganja**

Jedna od glavnih snaga općine Čitluk je dinamično gospodarstvo i dinamičan privatni sektor koji zapošljava najveći broj ljudi u općini Čitluk. U strukturi gospodarstva najviše je trgovina i usluga, što je i svojstveno turistički orijentiranoj općini. S tim u svezi, općina želi usmjeriti svoju pozornost na dodatno poticanje privatnog sektora s posebnim naglaskom na stvaranje uvjeta za mlade poduzetnike i privlačenje dodatnih ulaganja u općinu Čitluk za što je potrebno razvijati nove mjere i načine potpore privatnom sektoru i novim poduzetnicima, kao i potaknuti nova ulaganja u općinu.

Ključna polja i smjerovi djelovanja koji proizlaze iz *Strateškog cilja 2: Unaprijeđena kvaliteta javnih usluga i povećana socijalna uključenost* su:

- **Poboljšati dostupnost obrazovanja**

Obrazovanje je jedan od ključnih segmenata razvoja društva pa tako i lokalne zajednice. Općina Čitluk je svjesna ove potrebe i vlastitih nedostataka te u tom kontekstu želi stvoriti uvjete za kvalitetno obrazovanje u svim dijelovima općine. To podrazumijeva poduzimanje različitih mjera kojima će se opremiti škole, te izgraditi potrebni kapaciteti za kvalitetno i suvremeno odvijanje nastavnog procesa u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju. Također, potrebno je poduzimati aktivnosti i mjere za kontinuirano praćenje potreba tržišta rada kako bi se i obrazovni proces uskladio s potražnjom na tržištu rada, te tako omogućilo mladim ljudima aktivno uključivanje na tržište rada nakon završenog školovanja.

- **Unaprijediti kulturne i športske sadržaje**

S obzirom na trend odlaska mladih ljudi i opadanje broja upisnih učenika u školu, od izuzetne je važnosti staviti naglasak na mlade ljude i različitim mjerama stvarati uvjete za ostanak mladih ljudi u općini Čitluk. U tom je kontekstu potrebno infrastrukturno jačati i opremiti institucije društvenog sadržaja kako bi se omogućio razvoj društvenih sadržaja i podizanje njihove kvalitete na višu razinu. Stoga je potrebno različitim mjerama omogućiti suvremene uvjete mladim ljudima za uključivanje u kulturne, sportske i druge društvene sadržaja kako bi se obogatilo društveni život u općini Čitluk, ne samo u urbanom, nego i u ruralnim, odnosno udaljenijim dijelovima općine.

- **Podizanje kvaliteta zdravstvenih i socijalnih usluga**

Dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga po jednakim uvjetima svim stanovnicima općine Čitluk je od primarnog značaja. Stoga je potrebno mjerama i aktivnostima omogućiti dostupnost primarne, ali i specijalističkih zdravstvenih usluga, kao i usluga u socijalnoj zaštiti, ne samo u urbanom dijelu, već i u drugim, tj. udaljenijim dijelovima općine.

Ključna polja i smjerovi djelovanja koji proizlaze iz *Strateškog cilja 3: Razvijene komunalne usluge uz očuvan okoliš* su:

- **Poboljšati sustav pružanja komunalnih i javnih usluga**

Kvaliteta komunalne infrastrukture je utvrđena kao jedna od slabosti. Premda je općina Čitluk dobro pokrivena vodovodnom i putnom infrastrukturom, njezina kvaliteta nije na visokoj razini. Isto tako, javne površine su nedefinirane i neuređene. Stoga je potrebno razvijati mjere kojima će se poboljšavati, kako kvaliteta komunalne infrastrukture tako i usluge, te raditi na uređenju grada kako bi se postigla što dostupnija i bolja, te uređenija komunalna infrastruktura.

- **Stvoriti uvjete za sustavno upravljanje vodama i zaštita od voda**

Upravljanje vodama i zaštita od voda identificirana je kao jedna od najvećih slabosti u općini Čitluk koja ima značajan negativan utjecaj, kako na gospodarstvo tako i na ukupan život u općini Čitluk. Potrebno je usmjeriti pozornost na mjere kojima će se uspostaviti učinkovit sustav upravljanja vodama i smanjiti negativan utjecaj na život i gospodarstvo. Također, radit će se na podizanju kapaciteta za zaštitu i spašavanje u općini Čitluk kako bi se prevenirale negativne elementarne nepogode i smanjio njihov negativan utjecaj ukoliko i kada se pojave.

- **Razviti funkcionalan sustav upravljanja otpadom, zaštitom okoliša i javnim površinama**

Upravljanje komunalnim otpadom i očuvanje okoliša pojavljuje se kao jedna od velikih slabosti općine Čitluk. To je stoga što općina ima turistički karakter. Općina će razvijati mjere i projekte k učinkovitijem upravljanju otpadom, kao i podizati svijest stanovništva o važnosti čistog i očuvanog okoliša. U ovom se segmentu posebice želi usmjeriti pozornost prema očuvanju kulturno-povijesne i prirodne baštine kao jednog od važnih elemenata za razvoj općine Čitluk.

- **Povećati razinu energetske učinkovitosti javnih objekata i instalacija**

Energetska učinkovitost je važan čimbenik u svakom segmentu života, jer bi se i kroz ovaj segment mogao smanjiti negativan utjecaj na okoliš. Time bi se kvaliteta života učinila boljom te smanjili troškovi. U tom će pogledu općina Čitluk razvijati mjere energetske učinkovitosti na javnim objektima i u javnim uslugama, ali će također raditi na podizanju svijesti o važnosti energetske učinkovitosti.

Ključni strateški projekti su:

U sklopu Strateškog cilja 1

- Projekt 1.1.1.8. „Izgradnja autobusnog kolodvora u Čitluku-prva faza“ - 300.000 KM; R.1. Do 2026. godine izrađen projektni prijedlog za financiranje izgradnje kolodvora
- Projekt 1.2.1.1. „Izgradnja gradske tržnice-prva faza“ – 220.000 KM; R1. Do 2026. godine planirana sredstva za izgradnju tržnice u proračunu Općine
- Projekt 1.3.1.2. „Uređenje poslovnih zona u općini Čitluk“ - 300.000 KM; R1. Do 2026. godine prodano najmanje 10 poslovnih parcela u zonama

U sklopu Strateškog cilja 2

- Projekt 2.1.1.2. „Izgradnja školske sportske dvorane za Osnovnu školu „Bijakovići“ – 600.000 KM; R1. Sportska dvorana predana na upravljanje školi 2025. godine
- Projekt 2.1.1.3. „Izgradnja školske sportske dvorane za SŠ „fra. Slavko Barbarić“ – 800.000 KM; R1. Sportska dvorana predana na upravljanje školi 2025. godine
- Projekt 2.2.1.2. „Izgradnja otvorenog/vanjskog sportskog centra za male sportove“ – 200.000 KM; R1. Do 2027. godine Centar malih sportova predan na upravljanje Sportskom savezu “Brotinjo” Čitluk
- Projekt 2.2.1.3. „Uređenje / ugradnja umjetne trave na pomoćnom terenu stadiona Bare“ – 300.000 KM R1. Do 2025. završen projekt.
- Projekt 2.2.2.2. „Obnova i opremanje zgrade KIC-a“ – 600.000 KM; R1. Izgrađen prostor za održavanje kulturno-informativnih događaja, postignut udobniji boravak korisnika, povećan broj kulturno-informativnih događanja za najmanje 2 nova sadržaja do 2026. godine

U sklopu strateškog cilja 3:

- Projekt 3.1.1.1. „Rekonstrukcija tlačnog cjevovoda „Biletić Polje“ - „Jelina glava“ – 1.000.000 KM; R1. Do 2026. godine smanjeni gubici vode u sustavu vodoopskrbe za 20% u odnosu na 2020. godinu
- Projekt 3.1.3.2. „Nastavak izgradnje kanalizacijske mreže na području naseljenih mjesta Međugorje, Bijakovići i Čitluk“ – 800.000 KM; R1. Do 2027. godine priključeno 300 novih objekata na kanalizacijsku mrežu
- Projekt 3.3.1.2. „Izgradnja reciklažnog dvorišta“ – 80.000 KM; R1. Do 2027. godine povećana količina prikupljenog razdvojenog otpada za 30% u odnosu na 2023. godinu

4. Indikativni finansijski okvir za razdoblje 2025.-2027.

INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR					
Redni broj i oznaka	Struktura financiranja (u %)*	Ukupno KM	Proračun institucije (KM)	Ostali izvori	
				(KM)	Naziv potencijalnog izvora
1. Strateški cilj	14,47%	1.529.000	478.000	1.051.000	
1.1. Prioritet: Diversificirana turistička ponuda općine Čitluk	6,43%	679.000	169.000	510.000	
1.1.1. Mjera "Razvoj infrastrukture u funkciji turizma"		679.000	169.000	510.000	Vlada HNŽ, FBiH Ministarstvo turizma i međunarodni donatori
Strateški projekt 1.1.1.8. „Izgradnja autobusnog kolodvora u Čitluku-prva faza		300.000	120.000	180.000	Vlada HNŽ, FBiH Ministarstvo turizma i međunarodni donatori
1.2. Prioritet: Povećana konkurentnost poljoprivredne proizvodnje	2,62%	277.000	137.000	140.000	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ i druge više razine vlasti
1.2.1. Mjera „Razvoj infrastrukture za potporu poljoprivrednicima“		277.000	137.000	140.000	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ
Strateški projekt 1.2.1.1. „Izgradnja gradske tržnice-prva faza“		220.000	132.000	88.000	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ
1.3. Prioritet: Povećana ulaganja u općinu Čitluk	5,42%	573.000	172.000	401.000	Privlačenje poslovne dijaspe i drugih ulagača
1.3.1. Mjera „Razvoj poslovne infrastrukture“		540.000	165.000	375.000	Ministarstvo gospodarstva HNŽ i ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta FBiH i međunarodni donatori (UNDP, USAID, EU sredstva)
Strateški projekt 1.3.1.2. „Uređenje poslovnih zona u općini Čitluk“		300.000	90.000	210.000	Ministarstvo gospodarstva HNŽ i ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta FBiH
1.3.2. Mjera „Unaprjeđenje javno-privatnog dijaloga“		33.000	7.000	26.000	Ministarstvo gospodarstva HNŽ i ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta FBiH
2. Strateški cilj	30,09%	3.179.000	840.000	2.339.000	
2.1. Prioritet: Poboljšana dostupnost obrazovanja sukladno suvremenim obrazovnim standardima	14,31%	1.512.000	412.000	1.100.000	
2.1.1. Mjera „Razvoj školske infrastrukture“		1.512.000	412.000	1.100.000	Ministarstvo kulture i športa FBiH i Ministarstvo prosvjete, znanosti kulture i športa HNŽ i međunarodni donatori (EU sredstva, UNDP)

Strateški projekt 2.1.1.2. „Izgradnja školske sportske dvorane za Osnovnu školu „Bijakovići“		600.000	240.000	360.000	Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa HNŽ i međunarodni donatori
Strateški projekt 2.1.1.3. „Izgradnja školske sportske dvorane za SŠ „fra. Slavko Barbarić“		800.000	160.000	640.000	Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa HNŽ i međunarodni donatori
2.2. Prioritet: Unaprijeđeni sportski i kulturni sadržaji	11,57%	1.222.000	373.000	849.000	Općina Čitluk, resorno Ministarstvo te grant sredstva viših nivoa vlasti
2.2.1. Mjera „Razvoj sportske infrastrukture“		450.000	130.000	320.000	Ministarstvo kulture i sporta FBiH i HNŽ, Vlada RH, EU
Strateški projekt 2.2.1.2. „Izgradnja otvorenog/vanjskog sportskog centra za male sportove“		200.000	80.000	120.000	Strateški partner
2.2.2. Mjera „Razvoj infrastrukture za kulturu“		772.000	243.000	529.000	Ministarstvo kulture i sporta FBiH i HNŽ, EU (IPA), Vlada RH
Strateški projekt 2.2.2.2. „Obnova i opremanje zgrade KIC-a“		600.000	180.000	420.000	Ministarstvo kulture i sporta FBiH i HNŽ, EU (IPA), Vlada RH
2.3. Prioritet: Poboljšan kvalitet i dostupnost zdravstvene i socijalne zaštite	4,21%	445.000	55.000	390.000	Nadležna ministarstva
2.3.1. Mjera „Unaprijeđena zdravstvena i socijalna zaštita“		445.000	55.000	390.000	Ministarstvo zdravstva rada i socijalne skrbi HNŽ, Federalno ministarstvo zdravstva, međunarodni donatori (Razvojni programi međunarodnih veleposlanstava)
Strateški projekt 2.3.1.1. „Izgradnja i opremanje područnih ambulanti na području općine Čitluk“		500.000	50.000	450.000	Ministarstvo zdravstva rada i socijalne skrbi HNŽ, Federalno ministarstvo zdravstva, međunarodni donatori (Razvojni programi međunarodnih veleposlanstava)
3. Strateški cilj	55,44%	5.857.000	1.952.100	3.904.900	
3.1. Prioritet: Poboljšan sustav pružanja komunalnih i javnih usluga	43,18%	4.562.000	1.555.600	3.006.400	
3.1.1. Mjera „Izgradnja i održavanje vodovodne infrastrukture“		3.135.000	805.000	2.330.000	Fond za zaštitu okoliša FBiH i HNŽ, UNDO I dr. Međunarodni donatori
Strateški projekt 3.1.1.1. „Rekonstrukcija tlačnog cjevovoda „Biletić Polje“ - „Jelina glava“		1.000.000	200.000	800.000	Donator/JP BROČANAC d.o.o. Čitluk
3.1.2. Mjera „Izgradnja i održavanje putne infrastrukture“		575.000	255.000	320.000	Ministarstvo prometa HNŽ i FBiH i Vlada FBiH/BIH
3.1.3. Mjera „Izgradnja i održavanje kanalizacione infrastrukture“		852.000	495.600	356.400	Grant sredstva viših razina vlasti FBiH, HNŽ i BIH Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ i FBiH, Fond za zaštitu okoliša FBiH i međunarodni donator IPA, EIB, UNDP

Strateški projekt 3.1.3.2. „Nastavak izgradnje kanalizacijske mreže na području naseljenih mjesta Međugorje, Bijakovići i Čitluk“		800.000	480.000	320.000	Grant sredstva viših razina vlasti FBiH, HNŽ i BiH Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ I FBiH, Fond za zaštitu okoliša FBiH i međunarodni donator IPA, EIB, UNDP
3.2. Prioritet: Stvoreni uvjeti za sustavno upravljanje vodama i zaštita od voda	2,37%	250.000	120.000	130.000	
3.2.1. Mjera „Unaprjeđenje zaštite od poplava i plavljenja“		250.000	120.000	130.000	Fond za zaštitu okoliša FBiH I HNŽ i međunarodni donatori – IPA, USAID, UNDP
3.3. Prioritet: Razvijen funkcionalan sustav upravljanja otpadom, zaštitom okoliša i javnim površinama	7,05%	745.000	186.500	558.500	
3.3.1. Mjera „Učinkovito upravljanje otpadom“		440.000	80.000	360.000	Fond za zaštitu okoliša FBiH I HNŽ i međunarodni donator – IPA, UNDP, USAID
Strateški projekt 3.3.1.2. „Izgradnja reciklažnog dvorišta“		80.000	8.000	72.000	JP BROČANAC i Fond za zaštitu okoliša FBiH I HNŽ
3.3.2. Mjera „Unaprijeđena zaštita i uređenje okoliša“		305.000	106.500	198.500	Grant sredstva viših razina vlasti, fond za zaštitu okoliša FBiH I HNŽ i međunarodni donator - UNDP
3.4. Prioritet: Povećana razina energetske učinkovitosti javnih objekata i instalacija	2,84%	300.000	90.000	210.000	
3.4.1. Mjera „Podići nivo energetske učinkovitosti“		300.000	90.000	210.000	Federalno ministarstvo prostornog uređenja i međunarodni donatori - UNDP

5. Pokazatelji (indikatori) strateških ciljeva

Prioriteti za strateški cilj 1, uključujući pripadajuće mjere, prikazani su u Tabeli 2. U sklopu svakog prioriteta definirani su indikatori (krajnjeg) rezultata sa početnim i ciljnim vrijednostima.

Tabela2. Prioriteti za strateški cilj 1 sa pripadajućim mjerama

STRATEŠKI CILJ 1	Indikator (krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2023)	Ciljna vrijednost (2027)
PRIORITET 1.1. - DIVERSIFICIRANA TURISTIČKA PONUDA OPĆINE ČITLUK	Broj registriranih dolazaka u općinu	900.000	990.000
	Osigurana sredstva za izgradnju Visitor centra	ne	da
	Osigurana sredstva za revitalizaciju stare ceste	ne	da
	Osigurana sredstva za investiranje u kamp u Međugorju	ne	da
	Započeti radove na izgradnji Kolodvora	ne	da
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA			
1.1.1. Razvoj infrastrukture u funkciji turizma			
PRIORITET 1.2. – POVEĆANA KONKURENTNOST POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	Broj OPG-ova	364	450
	Površina kultiviranog poljoprivrednog zemljišta - u ha	200	290
	Započeti radovi na izgradnji tržnice	ne	da
	Započeti radovi na izgradnji vinarsko-vinogradarskog centra	ne	da
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA			
1.2.1. Razvoj infrastrukture za potporu poljoprivrednicima			
PRIORITET 1.3. - POVEĆANA ULAGANJA U OPĆINU ČITLUK	Iznos novih investicija u poslovne zone u KM	5,5 mil. KM	12,5 mil. KM
	Broj radnih mjesta	5.067	6.900
	Broj gospodarskih subjekata	32	50
	Broj novih zanimanja u srednjoj strukovnoj školi	7	10
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA			
1.3.1 Razvoj poslovne infrastrukture			
1.3.2 Unaprjeđenje javno-privatnog dijaloga			

Prioriteti za strateški cilj 2, uključujući pripadajuće mjere, prikazani su u Tabeli 3. U sklopu svakog prioriteta definirani su indikatori (krajnjeg) rezultata sa početnim i ciljnim vrijednostima.

Tabela 3. Prioriteti za strateški cilj 2 s pripadajućim mjerama

STRATEŠKI CILJ 2	PRIORITETI	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost (2023)	Ciljna vrijednost (2027)
	PRIORITET 2.1. - POBOLJŠANA DOSTUPNOST OBRAZOVANJA SUKLADNO SUVREMENIM OBRAZOVNIM STANDARDIMA	Broj djece u predškolskom obrazovanju	263	330
		Broj djece koja sudjeluju u sportskim aktivnostima u osnovnom i srednjem obrazovanju	1.944	2.527
		Broj realiziranih inicijativa koje se bave rješavanjem pitanja mladih	0	2 inicijative godišnje
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA				
2.1.1. Razvoj školske infrastrukture				
	PRIORITET 2.2. - UNAPRIJEĐENI SPORTSKI I KULTURNI SADRŽAJI	Broj mladih od 9 do 18 godina uključenih u sportske aktivnosti	900	1.080
		Broj korisnika kulturnih sadržaja	150	250
		Pokrenuta realizacija Plana i programa uređenja društvenih centara	ne	da
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA				
2.2.1. Razvoj sportske infrastrukture				
2.2.2. Razvoj infrastrukture za kulturu				
	PRIORITET 2.3. - POBOLJŠAN KVALITET I DOSTUPNOST ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	% stanovništva koji živi u ruralnim dijelovima općine koji ima pristup zdravstvenoj zaštiti kroz područne ambulante	0	30%
		Broj osoba s invaliditetom koje su radno aktivne ili volontiraju	6	8
		Vrijeme obrade zahtjeva korisnika Centra za socijalni rad u min	15 min	7,5 min
		% obrađenih od ukupno zaprimljenih zahtjeva za besplatnom pravnom pomoći	0	50%
		Dužina čekanja na primarnu zdravstvenu obradu u DZ Čitluk u min	15 min	10,5 min
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA				
2.3.1 Unaprijeđena zdravstvena i socijalna zaštita				

Prioriteti za strateški cilj 3, uključujući pripadajuće mjere, prikazani su u Tabeli 4. U sklopu svakog prioriteta definirani su indikatori (krajnjeg) rezultata sa početnim i ciljnim vrijednostima.

Tabela 4. Prioriteti za strateški cilj 3 sa pripadajućim mjerama

STRATEŠKI CILJ 3	PRIORITETI	Indikator (krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2023)	Ciljna vrijednost (2027)
PRIORITET 3.1. – POBOLJŠAN SUSTAV PRUŽANJA KOMUNALNIH I JAVNIH USLUGA		Broj dana redukcije vode u godini dana	36	29
		Visina troškova električne energije u vodovodu u KM	863.855 KM	664.503 KM
		% moderniziranih lokalnih cesta	20%	30%
		Broj aktivnih septičkih jama	3.000	2400
		Osigurana sredstva za rekonstrukciju vodozahvata	ne	da
		Osigurana sredstva za izgradnju prioritetnih lokalnih prometnica	ne	da
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA				
3.1.1.	Izgradnja i održavanje vodovodne infrastrukture			
3.1.2.	Izgradnja i održavanje prometne infrastrukture			
3.1.3.	Izgradnja i održavanje kanalizacijske infrastrukture			
PRIORITET 3.2. STVORENI UVJETI ZA SUSTAVNO UPRAVLJANJE VODAMA I ZAŠTITA OD VODA		Površina plavnog područja u %	10%	8%
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA				
3.2.1.	Unaprjeđenje zaštite od poplava i plavljenja			
PRIORITET 3.3. – RAZVIJEN FUNKCIONALAN SUSTAV UPRAVLJANJA OTPADOM, ZAŠTITOM OKOLIŠA I JAVNIM POVRŠINAMA		Količina otpada koji se odlaže na sanitarnu deponiju u t	10.100 t	7.000 t
		Broj divljih deponija	34	17
		Površina javnih površina koje se redovito održavaju u m ²	9.105m ²	10.925 m ²
		Površina opožarene teritorije (ha)	100ha	85ha
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA				
3.3.1	Učinkovito upravljanje otpadom			
3.3.2	Unaprijeđena zaštita i uređenje okoliša			
PRIORITET 3.4. – POVEĆANA RAZINA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI JAVNIH OBJEKATA I INSTALACIJA		Iznos izdvajanja iz proračuna za troškove grijanja utopljenih javnih objekata u KM	60.000 KM	42.000 KM
		Iznos izdvajanja iz proračuna za troškove održavanja postojeće javne rasvjete u KM	40.000 KM	28.000 KM
PRIPADAJUĆE MJERE ZA REALIZACIJU PRIORITETA				
4.3.1	Podići nivo energetske učinkovitosti			